

Hoofdstuk 17 Economie internationaal

17.1 Nederland in de wereld

Hoe groot is de betekenis van internationale handel voor Nederland?

Nederland heeft een zeer open economie. Een land met een *open economie* is een land met hoge cijfers van de import- en exportquote. De *exportquote* en *importquote* geven aan hoeveel procent van het binnenlandse inkomen bestaat uit export en import. Ook de doorvoer en wederuitvoer zijn belangrijk om te bepalen hoe open een economie is.

De *betalingsbalans* is een overzicht met daarop de waarde van alle economische transacties van een land met het buitenland in een bepaalde periode. Bij de *lopende rekening* gaat het daarbij alleen om ontvangsten en uitgaven in verband met de export en import van goederen en diensten en internationaal ontvangen of betaalde inkomens.

17.2 Protectie, vrijhandel en globalisering

Wat zijn de voor- en nadelen van vrije internationale handel?

Van protectie is sprake als de overheid maatregelen heeft genomen om de eigen bedrijven en werkgelegenheid te beschermen tegen concurrentie uit het buitenland. Voorbeelden van importbelemmerende maatregelen zijn *douanerechten* of *invoerrechten*, *importcontingenten* of *importquota*, *importverboden* en *overheidsvoorschriften op technisch of hygiënisch gebied*. Voorbeelden van exportbevorderende maatregelen zijn: *exportsubsidies*, *belastingvoordelen voor exporterende bedrijven*, *financiering van handelsconsulaten* en *exportkredietgaranties*.

Nadelen van protectie zijn: benadeling productie en werkgelegenheid in het buitenland, importproducten worden duurder door douanerechten of kwaliteitseisen, protectie roept protectionistische tegenmaatregelen van het buitenland op, goederen worden niet daar gemaakt waar dat naar verhouding het goedkoopst kan, de omvang van de internationale handel en productie neemt af, waardoor de wereldwelvaart daalt.

Vrijhandel wil zeggen dat er geen protectionistische handelsbelemmeringen bestaan. Oorzaken van *relatieve of comparatieve kostenverschillen* tussen landen zijn: *relatieve loonkostenverschillen*, *verschillen in kennis en scholing*, *verschil in klimaat*, *aanwezigheid van grondstoffen*, en *geografische ligging*. De *voordelen van vrijhandel* zijn: efficiëntere en goedkopere productie op wereldschaal, lagere prijzen voor de consument, meer internationale handel, toenemende productie en werkgelegenheid op wereldniveau, groei van de koopkracht van het wereldinkomen en verbetering van de kwaliteit van de goederen en diensten. De *World Trade Organization (WTO)* heeft als doel afschaffing van de protectie.

Globalisering of *mondialisering* is de toenemende internationalisering van de maatschappij. Enkele *oorzaken van globalisering* zijn: de toegenomen vrijhandel (*handelsliberalisatie*), verbeterde en goedkopere ICT-toepassingen, sneller transport en lagere transportkosten, de toegenomen internationale arbeidsmobiliteit en de veranderde politieke wereldorde.

Toch is er *kritiek op de toenemende liberalisering*. Zo leidt globalisering tot herallocatie (herschikking) van arbeid, productie en investeringen, tot herverdeling van het (wereld)inkomen, tot extra belasting van het milieu en tot mogelijke verschuivingen in culturele en sociale verhoudingen.

17.3 Europese integratie

Wat zijn de voor- en nadelen van de Europese samenwerking en de euro?

Van *economische integratie* is sprake als landen onderling afspraken maken over economische samenwerking. Er bestaan verschillende gradaties in samenwerking: autarkie, bilaterale en multilaterale handelsverdragen, vrijhandelsgebied, douane-unie, gemeenschappelijke markt, economische unie, monetaire unie en politieke unie.

De lidstaten van de Europese Unie (EU) streven naar een Economische en Monetaire Unie (EMU). De *kenmerken van de Europese economische unie* zijn: onderlinge vrijhandel zonder douanerechten, zonder exportsubsidies en quota, vrij verkeer van personen, geld en productiemiddelen, een gemeenschappelijk beleid ook ten opzichte van niet-lidstaten.

Een land dat lid wil worden van de Europese Unie moet: alle Europese wetgeving aanvaarden en verankeren in de eigen wetgeving; overheidsinstellingen hebben die deze wetgeving kunnen uitvoeren; een stabiele democratie en rechtsorde hebben; minderheden en de mensenrechten respecteren; de concurrentiedruk en de marktwerking vanuit de unie aankunnen.

De *kenmerken van de Europese monetaire unie* zijn: er bestaat één munteenheid – de euro – en er is één monetair beleid. De Europese Centrale Bank (ECB) bepaalt de hoogte van de rente en zorgt voor bestrijding van de inflatie. De criteria om de euro te mogen invoeren, maken deel uit van het stabilisatiepact: de criteria moeten leiden tot stabilisatie van de economische conjunctuur en structuur in de lidstaten. Om deel te nemen aan de EMU en de euro te mogen invoeren moet een land voldoen aan de *convergentiecriteria*.